

1387.

Врз основа на член 30 од Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 13/96 и 29/2002), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 8 октомври 2002 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА НЕДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА ИЗБОР НА ДИРЕКТОР НА ЈНУ ИНСТИТУТОТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ - СКОПЈЕ**

1. Владата на Република Македонија не дава согласност на Одлуката за избор на директор на Советот на Јавната научна установа Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје бр. 04-1105/2 од 9 мај 2002 година, со која за директор на Институтот е избран д-р Михаил Гаревски, редовен професор во Институтот.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 17-2541/4
8 октомври 2002 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Љубчо Георгиевски, с.р.

1388.

Врз основа на член 37 и 38 од Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 63/00, 103/00, 34/01, 4/02 и 37/02), согласно Одлуката на Комисијата за хартии од вредност донесена на седницата одржана на 23.10.2002 година, Комисијата издава

РЕШЕНИЕ**ЗА ДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЛГОРОЧНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ**

1. На Скопје Север АД Скопје се дава одобрение за издавање на долгорочни хартии од вредност-трета емисија на 29.724 обични акции во вредност од 1.519.788 ЕВРА или во денарска противвредност од 92.709.804 денари по средниот курс на НБРМ на денот на издавање на Решението.

2. Издавачот на долгорочни хартии од вредност од точка 1 на ова решение е должен да ги изврши сите обврски од хартиите од вредност во рокот и на начинот предвиден со Законот и Одлуката за нивно издавање бр. 02-146 од 08.10.2002 година.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето.

4. Ова решение ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.07-1893/7 Комисија за хартии од вредност
23 октомври 2002 година
Скопје

1389.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/92), на седницата одржана на 23 октомври 2002 година, донесе

ОДЛУКА

1. Се укинува член 23 став 1 точка 2, член 32 став 1 точка 8, алинеја 2 во делот: „а акционерите физички лица не се осудувани за кривично дело против имотот или од областа на финансиското работење“, член 112

став 1 точка 2 и став 3 точка 2, член 138 став 1 точка 3 и став 2 точка 2, член 161 став 1 во делот: „во износ определен со Правилникот за утврдување на надоместоци за спроведување на супервизијата на осигурување на Министерството за финансии“ став 2 и 3, член 162 став 1 во делот: „согласно со Правилникот од ставот 1 на членот 161 од овој закон“ и член 220 во делот: „согласно со Правилникот за утврдување на надоместоци за спроведување на супервизијата на осигурување на Министерството за финансии“ од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр. 100/2002 од 17 јули 2002 година, поведе постапка за оценување уставноста на членовите 23, 32, 112, 138, 161, 162 и 220, во оспорените делови, од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што се постави прашањето за нивната согласност со одредбите од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 23 став 1 точка 2 од Законот за супервизија на осигурување, за член на орган на управување може да се именува лице кое ќе поднесе потврда за неосудуваност за кривично дело против имотот и кривично дело од областа на финансиското работење.

Со член 32 став 1 точка 8 алинеја 2 од Законот се уредува дека кон барањето за добивање на дозвола за вршење работи на осигурување се прикажува, меѓу другото, во однос на акционерите кои се иматели на квалификувани удели, доказ за акционерите/физички лица дека не се осудувани за кривично дело против имотот или од областа на финансиското работење.

Според член 112 став 1 точка 2 од Законот, услов за работа како овластен актуар е лицето да не е осудувано за кривично дело против имотот или кривично дело од областа на финансиското работење, а според став 3 точка 2 од овој член, министерот за финансии ќе донесе решение за одземање на доволата за работа како овластен актуар, доколку лицето било осудувано за кривично дело против имотот или од областа на финансиското работење.

Согласно член 138 став 1 точка 3 од Законот, за добивање на лиценца за осигурителен брокер лицето треба да не е осудувано за кривично дело против имотот или од областа на финансиското работење, а според став 2 точка 2 од овој член, министерот за финансии ќе донесе решение за одземање на лиценцата за осигурителен брокер доколку на лицето му е изречена осудителна пресуда за кривично дело против имотот или од областа на финансиското работење.

Според член 161 став 1 од Законот, за спроведување на супервизија друштвата за осигурување се должни на сметката на Буџетот на Република Македонија да уплатат годишен надоместок за спроведување на супервизијата, во износ определен со Правилникот за утврдување на надоместоци за спроведување на супервизијата на осигурување на Министерството за финансии. Според став 2 од овој член, ако друштвото за осигурување не го плати надоместокот во рокот предвиден со Правилникот од ставот 1 на овој член, судот со решение, ќе изврши присилна наплата на надоместокот од страна на друштвото за осигурување, а според ставот 3 од овој член на Законот, министерот за финансии го пропишува Правилникот за утврдување на надоместоци за спроведување на супервизијата на осигурување.

Со член 162 став 1 од Законот се уредува дека доколку на друштвото за осигурување му е одредена мерка на супервизија, согласно со одредбите од овој закон, друштвото за осигурување е должно да плати еднокра-

тен надоместок на сметката на Буџетот на Република Македонија за трошоците на постапката на супервизијата согласно со Правилникот од ставот 1 на членот 161 од овој закон.

Според член 220 од Законот, за донесување на решение за издавање на дозвола или согласност, барателите плаќаат надоместок за донесување на решение согласно со Правилникот за утврдување на надоместоци за спроведување на супервизијата на осигурување на Министерството за финансии.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, а според член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, а според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Според член 23 од Уставот, секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции, според член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност, а според ставот 2 на овој член од Уставот, секому под еднакви услови, му е достапно секоје работно место.

Со член 54 став 1 од Уставот се уредува дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според член 98 став 1 од Уставот, судската власт ја вршат судовите, а според ставот 2 на овој член од Уставот, судовите се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Со Кривичниот законик се уредуваат прашањата што се однесуваат на правните последици од осудата, а со одлуката на Уставниот суд У.бр. 210/2001 од 6 февруари 2002 година, е укината одредбата на член 101 став 2 во делот: „и настапуваат по сила на законот со кој се предвидени“. Според член 106 став 5 од Кривичниот законик, никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност.

Тргувајќи од содржината на наведените уставни и законски одредби, а имајќи ја предвид содржината на членовите 23, 32, 112 и 138 од Законот за супервизија на осигурувања, во оспорените делови, според мислењето на Судот, правните последици од осудата не можат да настапуваат автоматски по сила на закон, туку дека тоа може да се прави само со правосилна судска одлука, односно дека казнено-поправниот однос се исцрпува на релацијата на казнивото дело и судски изречена казна за неговиот старател и дека натамошни последици од неговото извршување односно од осудата за тоа дело, кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изрично утврдено со Уставот. Според одредбите во оспорените делови, правните последици од осудата настапуваат по сила на законот, а не како казна (забрана), што ја изрекува судот во рамките на видовите на казни, односно санкции. Понатаму, како услов за работа на овластен актуар се бара од лицето да не е осудувано за кривично дело против имотот или кривично дело од областа на финансиското работење, без притоа, на лицето да му е изречена мерка забрана за вршење на дејност, лицето не може да заснова работен однос, односно му се одзема дозволата за работа како овластен

актуар и од граѓаните се бара да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност, Судот оцени дека одредбите на членовите 23, 32, 112 и 138 во оспорените делови од Законот за супервизија на осигурување не се во согласност со напред наведените одредби од Уставот.

6. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Со член 33 од Уставот се уредува дека секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон, а според член 68 став 1 алинеја 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија ги утврдува јавните давачки.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а според член 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот, меѓудругото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Според член 56 став 1 од овој закон, со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и други прописи заради нивно извршување, а според член 64 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Тргувајќи од наведените одредби, а имајќи ја предвид содржината на членовите 161, 162 и 220 од Законот за супервизија на осигурување, во оспорените делови, според кои министерот за финансии се овластува со правилник да го утврдува годишниот надоместок за спроведување на супервизијата, трошоците на супервизијата, надоместокот за донесување на решение, како и рокот во кој друштвото за осигурување го плаќа годишниот надоместок за спроведување на супервизијата, според мислењето на Судот, таквото овластување нема уставна основа, дотолку повеќе што во Законот не се содржани никакви критериуми во однос на тие прашања. Освен тоа, ова овластување отстапува и од општиот принцип на поделбата на власта, не претставува извршување на одредби од закон, а во примената на таквиот пропис се дава можност од арбитражен однос на извршната власт во однос на законодавната власт и можност од нееднаков третман кон друштвата за осигурување во спроведувањето на супервизијата, што ќе произлезат од правилникот за кој е овластен да го донесе министерот за финансии.

Врз основа на наведеното, Судот оцени дека одредбите на членовите 161, 162 и 220 од Законот, во оспорените делови, не се во согласност со напред наведените одредби од Уставот.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Ислами, д-р Никола Крлески, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски.

У.бр. 100/2002
23 октомври 2002 година на Уставниот суд на Република
Скопје Македонија,
д-р Тодор Џунов, с.р.

Претседател
на Уставниот суд на Република
Македонија,
д-р Тодор Џунов, с.р.

1390.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија, член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 70/92), на седницата одржана на 30 октомври 2002 година, донесе

О Д Л У К А

1. Се укинува членот 289 став (3) од Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/96, 7/97, 21/98, 37/98, 63/98, 39/99, 81/99, 37/2000, 50/2001, 6/2002 и 61/2002).

2. Се става вон сила Решението за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на членот од законот означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

4. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива поднесена од Друштвото за меѓународна и внатрешна шпедиција со јавни и царински складишта Фершпед АД - Скопје, со решение У.бр. 141/2002 од 25 септември 2002 год., поведе постапка за оценување уставноста на членот 289 став (3) од Законот означен во точката 1 од оваа одлука затоа што се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

Со ова решение Судот истовремено изрече и времен мерка за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на членот од законот означени во точката 1 од оваа одлука.

5. Судот на седницата утврди дека со ставот (3) на членот 47 од Законот за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/2001), кој што се оспоруваше во иницијативата, фактички е извршена само парцијална измена во ставот (3) на членот 289 од изворниот текст на Законот, па по таа измена содржината на овој став од членот 289 во целина гласи: „Ако Централниот депозитар за хартии од вредност изрази сомневање дека некое лице е без основа запишано во книгата на акциите, може да го избрише од уписот само ако пред тоа го извести и му даде рок за приговор. Ако лицето во поставениот рок истакне приговор, бришењето се одлага до конечното на одлуката.“

Со оглед на изнесеното, Судот при одлучувањето по оваа иницијатива постапката ја пренасочи на оценување на ставот (3) на членот 289 од Законот означен во точката 1 од оваа одлука, кој што согласно новиот Закон за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2002) ќе се применува заклучно до 31.XII.2002 година.

6. Според член 8 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, меѓу другото, се и принципот на владеењето на правото, принципот на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како и правната заштита на сопственоста.

Во членот 30 став 1 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување, а според ставот 3 на овој член, никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Во член 221 став 1 од Законот за трговските друштва, предвидено е дека акционерското друштво е друштво кое со статутот има определена и на еднакви делови (акции) поделена главница (основна главница) во која акционерите учествуваат со по една или повеќе акции и чии што обврски се обезбедени со сиот имот на друштвото. Во ставот 2 на истиот овој член, предвидено

но е дека акционерите имаат обврски на давање утврдени со статутот и не одговараат за обврските на акционерското друштво.

Во членот 225 од Законот е предвидено дека акциите се хартии од вредност, (став 1); дека тие се издаваат, пренесуваат и се водат како електронски запис во Централниот депозитар за хартии од вредност, согласно закон (став 2); дека правата и обврските од акциите настануваат од моментот на нивното запишување во Централниот депозитар за хартии од вредност (став 3) и дека акциите спрема акционерското друштво се неделиви (став 4).

Понатаму, во членовите од 229 до 233 од Законот, се утврдени видовите на акциите според правата содржани во акциите (обични и приоритетни), како и посебните права што на секој вид на акции ги имаат нивните сопственици (право на глас во собрание на друштвото, право на дивиденда, право на исплата на дел од остатокот од ликвидациската, односно стечајната маса на друштвото, право на сопствениците на приоритетните акции да назначуваат или предлагаат определен број на членови на органите на друштвото и др.).

Во ставот 1 на член 236 од Законот, е предвидено дека акцијата се издава и се води како електронски запис во Централниот депозитар за хартии од вредност, во кој запис се содржани податоците утврдени во ставот 2 на овој член.

Во членот 289 од Законот предвидено е дека акциите се запишуваат во книгата на акциите на акционерското друштво која се води во Централниот депозитар за хартии од вредност став (1); дека за акционер на друштвото се смета секое лице кое е запишано во книгата за акции која се води во Централниот депозитар за хартии од вредност став (2); и на крај во оспорениот став (3) е утврдено дека ако Централниот депозитар за хартии од вредност изрази сомневање дека некое лице е без основа запишано во книгата на акциите, може да го избрише од уписот само ако пред тоа го извести и му даде рок за приговор. Ако лицето во поставениот рок истакне приговор, бришењето се одлага до конечното на одлуката.

Акциите, како хартии од вредност, се преносливи и тие според членот 290 од Законот, во вид на електронски запис се пренесуваат на начин утврден со овој и друг закон. Според ставот (2) од овој член преносот на акција на друго лице се запишува во акционерската книга која се води во Централниот депозитар за хартии од вредност. Акционерската книга, пак, според членот 237 од Законот се води нематеријализирано, на начин и под услови утврдени со закон.

Во однос на правната природа, Законот од хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 63/2000, 103/2000, 34/2001, 4/2002 и 37/2002) акцијата ја дефинира како сопственичка хартија од вредност која претставува доказ за сопственост на идеален дел од основната главница на акционерското друштво (член 15 од овој закон).

Според член 17 од истиот овој закон, акцијата може да се стекне по повеќе основи и тоа со: уплата при првото издавање, купување, наследување, подарување, компензација, залог и други начини утврдени со закон.

Во ставот (2) на член 134 од Законот е пропишано дека сите акционерски друштва во Република Македонија, акционерските книги задолжително ги водат во Централниот депозитар, а според ставот (3), Централниот депозитар, како централна информационе база, содржи електронски податоци за издадените хартии од вредност во која се запишани правата од хартии од вредност, сите иматели на тие права и правата што можат да ги имаат трети лица.

Според членот 137 од овој закон, правата на имателот од хартија од вредност настануваат со запишувањето на хартијата од вредност на сметка на сопственикот во Централниот депозитар и се пренесуваат со запишу-